

Závodní preventivní péče

Kyasová Miroslava

Katedra ošetrovatelství
LF MU

Závodní preventivní péče

- Kompetence lékařů poskytujících závodní preventivní péči je dána Mezinárodní organizací práce, která na svém 71. zasedání dne 26. června 1985 přijala **Úmluvu o závodních zdravotních službách**. Tato Úmluva byla ratifikována ČSR a vstoupila v platnost dnem 25. února 1989 a do našeho právního řádu byla zavedena vyhláškou č. 145/1988 Sb.

Závodní preventivní péče

- služby zajišťující především preventivní úkoly a poradenství pro zaměstnavatele a pracovníky, pokud jde:
 - ❖ o požadavky pro vytvoření a udržení bezpečného a zdravého pracovního prostředí, které prospívá tělesnému a duševnímu zdraví ve vztahu k práci a
 - ❖ o přizpůsobení práce schopnostem pracovníků s přihlédnutím k jejich tělesnému a duševnímu zdraví.

Závodní preventivní péče

- Každá fyzická i právnická osoba **musí mít** podle § 40 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění zákona č. 458/1991 Sb., **pro své zaměstnance smluvně zajištěnou závodní preventivní péči**. Význam povinnosti zajistit závodní preventivní péči pro své zaměstnance je od 1.1. 2001 zdůrazněn zákoníkem práce ve znění zákona č. 155/2000 Sb. a zákonem č.258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví.

Závodní preventivní péče

- Závodní ordinace jsou zřizovány jen u velkých organizací. Malé organizace, které nemají závodní ambulanci je závodní preventivní péče smluvně zajišťována praktickým lékařem pro dospělé a je realizována zpravidla v jeho ordinaci. **Na závodní preventivní péči se nevztahuje možnost svobodné volby lékaře.**

Úkoly lékaře v rámci závodní preventivní péče:

- odborná **poradenská činnost** v otázkách ochrany a podpory zdraví a sociální pohody zaměstnanců,

Úkoly lékaře v rámci závodní preventivní péče:

- pravidelná **odborná kontrola** pracovišť zaměstnavatele ze zdravotních hledisek, sledování vlivů práce a pracovních podmínek na zdravotní stav zaměstnanců, včetně navrhování potřebných opatření,

Úkoly lékaře v rámci závodní preventivní péče:

- posudková činnost:

Úkoly lékaře v rámci závodní preventivní péče:

- poskytování první pomoci zaměstnancům,
- spolupráce s příslušným orgánem a zařízením ochrany veřejného zdraví,
- účast na rozboru pracovní úrazovosti a nemocí z povolání,
- podíl na výcviku a výchově zaměstnanců v oblasti ochrany a podpory zdraví,

Povinnosti zaměstnavatele:

- předávat lékaři průběžně aktualizovaný seznam zaměstnanců s jejich osobními daty, druhem jejich pracovní činnosti a označením pracoviště,
- umožnit lékaři volný přístup na svá pracoviště za účelem kontroly pracovního prostředí a pracovních podmínek ve vztahu k ochraně zdraví zaměstnanců a podávat lékaři informace k tomu potřebné,

Povinnosti zaměstnavatele:

- písemně informovat lékaře o každé delší pracovní neschopnosti svého zaměstnance (delší než 4 týdny), který je v péči jiného lékaře, tak aby před jeho opětovným zařazením na původní pracovní místo mohla být v odůvodněných případech eventuálně přehodnocena jeho způsobilost k práci,
- spolupůsobit na své zaměstnance, aby se na vyzvání podrobili povinným preventivním prohlídkám a plnili další povinnosti stanovené v zájmu prevence a ochrany zdraví,
- nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával práce, jejichž výkon by neodpovídal jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti.

Práva a povinnosti zaměstnanců

- Práva a povinnosti zaměstnanců v souvislosti se závodní preventivní péčí jsou dány paragrafy 135 – 137 zákona 155/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 65/1965 Sb., zákoník práce ve znění pozdějších změn a předpisů.
- Z tohoto zákona pro zaměstnance vyplývá nejen právo na zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, ale také povinnost podílet se na vytváření bezpečného a zdravého prostředí.

Pracovníci, u kterých se posuzuje zdravotní způsobilost v souvislosti s výkonem práce:

- u pracujících, kteří vykonávají **činnosti epidemiologicky závažné**

Pracovníci, u kterých se posuzuje zdravotní způsobilost v souvislosti s výkonem práce:

- u pracujících, kteří jsou na pracovištích, kde jsou **vystaveni zvláště nepříznivým vlivům pracovního prostředí** (tzv. riziková pracoviště). Rizikovými pracovišti jsou pracoviště, na nichž je zvýšené nebezpečí pracovních úrazů, nemocí z povolání, průmyslových otrav, ohrožení duševního zdraví nebo jiného poškození zdraví,

Pracovníci, u kterých se posuzuje zdravotní způsobilost v souvislosti s výkonem práce:

- u pracujících, kteří **mohou ohrozit zdraví spolupracovníků nebo obyvatelstva**, *např. řidičů z povolání, pracovníků železnice, zaměstnanců vlakových pošt a letců z povolání jeřábníků, střelmistrů a dalších se řídí zvláštními předpisy.*

Pracovníci, u kterých se posuzuje zdravotní způsobilost v souvislosti s výkonem práce:

- u pracujících, kteří vykonávají činnosti, pro které je **vyžadována zvláštní zdravotní způsobilost**

Pracovníci, u kterých se posuzuje zdravotní způsobilost v souvislosti s výkonem práce:

- u pracujících na závodech, v nichž je zřízeno zdravotnické zařízení nebo pro které byl určen lékař pověřený péčí o pracující se vykonávají preventivní prohlídky i u těch pracujících, kteří nejsou uvedeni v předchozích ustanoveních a jedná se o tzv. **"řadové prohlídky"**

Pracovníci, u kterých se posuzuje zdravotní způsobilost v souvislosti s výkonem práce:

- **u dorostu, studentů a branců.**

Odborná náplň prohlídek

- preventivních vstupních, periodických, mimořádných a výstupních prohlídek a **jejich frekvence u jednotlivých pracujících** se řídí účelem prohlídky, povahou práce a pracovního prostředí; je určena metodickými návody, které vydává ministerstvo zdravotnictví.
- Lékař je povinen při posuzování způsobilosti k výkonu práce přihlížet ke kontraindikacím pro určitá povolání nebo činnosti. Povinnost podrobit se preventivním prohlídkám zahrnuje též povinnost podrobit se potřebným odborným vyšetřením a diagnostickým zkouškám.

Vstupní prohlídky

- se konají vždy před nástupem do práce, převedením na práci na riziková pracoviště, a to i v těch případech, kdy pracující se podrobili vstupní prohlídce pro jiné pracoviště. Lékař uzavře vyšetření zdravotního stavu pracujícího při vstupní prohlídce jednoznačným posudkem:
 - schopen k navrhované práci nebo k jiné práci,
 - neschopen k navrhované práci nebo k jiné práci,
 - schopen k navrhované práci jen za určitých podmínek (úprava pracovní doby, směny, omezení některých činností).

Posuzování zdravotní způsobilosti při změně nebo skončení práce

- Organizace je povinna vyžádat si posudek o zdravotní způsobilosti pracujících při změně práce, přede převedením na jinou práci, před úpravou pracovních podmínek nebo při rozvázání pracovního poměru.

Úhrada závodní preventivní péče

- zdravotní pojišťovna hradí v rámci závodní preventivní péče pouze činnosti uvedené v § 35 zákona č. 48/1997 Sb.,:
- zdravotní výkony provedené v rámci první pomoci,

Úhrada závodní preventivní péče

- povinné periodické preventivní prohlídky zaměstnanců, mimo preventivních prohlídek řidičů z povolání na pozemních komunikacích, které hradí plně zaměstnavatel,
- mimořádné prohlídky nařízené ze zdravotních důvodů,
- dispenzární prohlídky osob s hlášenou nemocí z povolání a osob, u kterých vlivy pracovních rizik působí i po ukončení expozice riziku.

Role sestry v rámci závodní preventivní péče

- spolupracuje s lékařem obdobně jako při práci v ordinaci praktického lékaře pro dospělé při prevenci, diagnostice, terapii a administrativě, zajišťuje plynulý chod ordinace.

Role sestry v rámci závodní preventivní péče

- Předpokladem dobré práce sestry v rámci závodní preventivní péče je navíc podrobná znalost závodu – pracovního prostředí, technologie výroby, pracovních postupů a jejich vlivu na zdraví pracujících. Sestra musí mít přehled o stavu hygienických a sociálních zařízení, o ubytovnách a stravování pracujících.

Role sestry v rámci závodní preventivní péče

- V grafikonu práce závodní ambulance je kromě ordinační doby vymezen čas na pravidelné hygienické kontroly na pracovištích a na preventivní prohlídky pracujících. Při hygienických prohlídkách pracovišť si všímá také dodržování bezpečnostních opatření (používání ochranných pomůcek), vybavení a rozmístění skříněk první pomoci.

Role sestry v rámci závodní preventivní péče

- K pravidelným preventivním prohlídkám zve především zaměstnance rizikových pracovišť, dorost a zaměstnance dispenzarizované.
- Lékař a sestra zajišťující závodní preventivní péči spolupracují nejen se zaměstnavateli, ale také s odborovými organizacemi nebo zástupci pro oblast bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.